

Kultur- og likestillingsdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Vår ref.
24/560 - 2

Deres ref

Dato
30.05.2024

Høringsvar - forslag til lov om behandling av personopplysninger i organisasjonsledd tilknyttet Norges Idrettsforbund ifm. trakassering mv. i idretten

Likestillings- og diskrimineringsombudet gir høringsvar på bakgrunn av vårt mandat, som er å fremme likestilling og hindre diskriminering og trakassering på grunnlag av blant annet kjønn, etnisitet, religion, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og nedsatt funksjonsevne. Ombudet har et særlig veiledningsansvar overfor enkeltpersoner som opplever trakassering og arbeidsgivers plikt til å forebygge og hindre seksuell trakassering og trakassering.

Vi avgrenser oss til å kommentere de delene av forslaget som har tilknytning til seksuell trakassering og trakassering etter likestillings- og diskrimineringsloven. Vi vil derfor ikke kommentere de delene av forslaget som angår detaljer i personvernreglene eller strafferettslige og straffeprosessuelle spørsmål.

Etter likestillings- og diskrimineringsloven § 13 sjette ledd skal ledelsen i organisasjoner innenfor sitt ansvarsområde forebygge og søke å hindre trakassering og seksuell trakassering.

Ombudet er i utgangspunktet positiv til forslag som vil styrke organisasjoners rammeverk for forebygging og håndtering av saker om trakassering og seksuell trakassering. Ombudet er også positiv til at departementet vil utrede behovet for tilsvarende personvernregler som foreslås i høringsnotatet for andre frivillige organisasjoner.

Seksuell trakassering og trakassering er alvorlig, for den enkelte og for miljøet de er en del av, også der handlingene ikke er straffbare og derfor kan fremkomme i en vandelskontroll. Muligheten for å dele informasjon om hvem som er anklaget for eller funnet å ha utsatt noen for trakassering eller seksuell trakassering mellom organisasjonsleddene i Idrettsforbundet fremstår derfor i utgangspunktet som noe positivt. Det er likevel mange hensyn som må ivaretas i håndteringen av disse sakene og lagring av opplysningene i ettertid. Også i en frivilligrolle er det alvorlig å bli anklaget for å ha trakassert eller seksuelt trakassert noen. For den utsatte kan det samtidig oppleves skamfullt og sårbart at andre får vite at noen har blitt utsatt for trakassering.

Departementet har foreslått at det ikke skal være krav om at en handling er brakt inn for Diskrimineringsnemnda for å kunne betegnes som trakassering, og det pekes blant annet på at sakene da kan behandles raskere, og at terskelen for å ta en sak til nemnda oppleves høy. Organisasjonene i idretten har et selvstendig ansvar for å forebygge og søke å hindre trakassering på sitt ansvarsområde. De fleste trakasseringssaker i Norge blir aldri klaget inn til nemnda, men håndteres internt på arbeidsplasser og i organisasjoner. Det er likevel viktig at muligheten for å få avgjort en sak i nemnda gjøres kjent for de berørte, i de tilfeller der de skulle ønske en endelig og nøytral vurdering av om det har skjedd trakassering og seksuell trakassering eller en vurdering av om organisasjonen ikke har gjort nok. Det er viktig at ikke lovendringen befester en tanke om at disse sakene utelukkende skal håndteres internt, og aldri klages inn. En hjemmel for lagring av opplysningene etter disse sakene må ikke bidra til opprettelsen av det som kan oppleves som parallelle systemer som hever terskelen for å gå til nemnda. At vanskelige saker kan behandles i Diskrimineringsnemnda er viktig både for tilliten til det offentlige lavterskeltilbudet, og for utviklingen og tilgjengeliggjøring av praksisen på dette rettsområdet.

Å avgjøre om det har skjedd trakassering er komplisert. Forslaget skal ikke endre det rettslige innholdet i trakasseringsvernet eller organisasjonenes ansvar for å forebygge og forhindre trakassering og seksuell trakassering. Både for strenge og for milde vurderinger av om det har skjedd trakassering eller seksuell trakassering er alvorlig, enten for den anklagede eller den utsatte. Bevissituasjonen er ofte vanskelig fordi det blir ord mot ord. I de mest alvorlige krenkelsene er det gjerne klart at lovens terskler er passert, mens det ved mindre alvorlig trakassering, eller der mindre alvorlige hendelser over tid til sammen vil passere terskelen, kan det være vanskelig å komme til riktig konklusjon. For at en slik håndtering av opplysninger etter brudd på trakasseringsforbudet i Idl. § 13 som lovforslaget legger opp til skal fungere, er det viktig at systemet for håndtering av disse sakene har tilstrekkelig kunnskap og tillit til

å behandle sakene på en måte som ivaretar hensynet til kontradiksjon og riktig resultat.

Ombudet foreslår at definisjonene av trakassering og seksuell trakassering i likestillings- og diskrimineringsloven § 13 tas inn i loven, slik som det er gjort i arbeidsmiljøloven § 4-3. Dette kan gjøres i eller etter det som nå er lovforslagets § 3 andre ledd. Siden trakassering etter likestillings- og diskrimineringsloven må skje i tilknytning til ett eller flere diskrimineringsgrunnlag, foreslår vi at det også tas inn en henvisning til disse. Dette vil gjøre arbeidet for de som skal bruke loven enklere.

Ombudet gjør oppmerksom på at hovedregelen etter likestillings- og diskrimineringsloven § 37 er omvendt bevisbyrde, der det er den påstått ansvarlige som må bevise at trakassering ikke har skjedd hvis det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at det har skjedd. Dette gjelder både ved påstått brudd på forbudet mot trakassering på grunn av diskrimineringsgrunnlagene og seksuell trakassering. Dersom idretten skal konkludere med at trakassering har skjedd og lagre opplysninger om dette uten at det kreves behandling i Diskrimineringsnemnda, må vurderingen følge samme regler.

Idretten kan selv regulere grensene for og oppfølgingen av uønsket gråsoneratferd som ikke passerer lovens terskler for seksuell trakassering og trakassering. Dette er en viktig del av forebyggingen av seksuell trakassering og trakassering. Vi vil likevel peke på at det kan være nødvendig å vise varsomhet når det gjelder lagring av opplysninger om håndtering av varsler om trakassering og seksuell trakassering, i saker hvor man ikke har kunnet konkludere med at det har skjedd trakassering. Uansett bevissituasjon og konklusjon er det viktig å ivareta både den utsatte og den omvarslede gjennom hele prosessen, følge opp i ettertid og hindre gjengjeldelse.

Vi vil avslutningsvis bemerke at organisasjonsleddenes generelle ansvar for å forebygge og forhindre trakassering ikke er avhengig av at det kan konstateres at trakassering har funnet sted. Den foreslåtte lovendringen må ikke føre til at fokus på håndtering av enkeltsaker og deling av opplysninger om omvarslede går på bekostning av det generelle forebyggingsarbeidet. Lovhjemmel for håndtering av særlig sensitive personopplysninger i disse sakene, i kombinasjon med et robust system for håndtering av varsler må brukes til å styrke det generelle forebyggingsarbeidet mot trakassering i idretten.

Vennlig hilsen

Rønnaug M. Retterås
avdelingsdirektør

Thea Borkhus Gabrielsen
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent, og gyldig uten signatur.